

Klankbordgroep

Commissies van Toezicht justitiële inrichtingen

Jaarverslag 2017 KBG CvT's Commissies van Toezicht

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Samenstelling Klankbordgroep CvT's	4
3. Vergaderingen Klankbordgroep CvT's.....	5
4. Landelijke themadag Commissies van Toezicht 2017	6
5. Opleiding	8
6. Overleg met diverse instanties	10
7. Jaarverslagen.....	14
8. Overige activiteiten.....	15
9. Toelichting jaarcijfers 2017	17

1. Inleiding

De Klankbordgroep Commissies van Toezicht (hierna: KBG CvT's) is in juni 2009 ingesteld naar aanleiding van het rapport 'Werkwijze Commissies van Toezicht' van de Inspectie Sanctietoepassing (ISt). De aanbevelingen van het rapport waren voor een aantal voorzitters van Commissies van Toezicht de reden een landelijke KBG CvT's Commissies van Toezicht in te richten. De KBG CvT's fungeert in de eerste plaats als aanspreek en vraagpunt voor (leden van) Commissies van Toezicht.

De KBG CvT's is in december 2011 door de Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie aangewezen als toehoorder in het zogenaamde NPM overleg, National Preventive Mechanisms. De KBG CvT's heeft zich in de afgelopen jaren verder ontwikkeld als gesprekspartner voor een aantal personen en organisaties, zoals de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ), de Raad voor de rechtspraak (Rvdr) en van met de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Ten slotte heeft de KBG CvT's jaarlijks overleg met de Staatssecretaris van JenV en met de Nationale Ombudsman.

De KBG CvT's kijkt met een overall blik naar het CvT-werkerrein. CvT's zijn onafhankelijk en opereren autonoom. Door het leggen van verbindingen tussen de CvT's, van verbindingen tussen de CvT's en andere bij het toezicht betrokken instanties en het beantwoorden van specifieke vragen van (leden van) CvT's draagt de KBG bij aan de kwaliteitsontwikkeling van het toezicht en aan de versteviging van de positie van de CvT's in het penitentiaire veld.

In 2017 heeft de KBG CvT's veel tijd in en aandacht gestoken aan het uitbouwen en verstevigen van de relaties met de CvT's en met de hiervoor genoemde instanties. De KBG CvT's heeft daarnaast de kennisuitwisseling gestimuleerd tussen Commissies van Toezicht en is vertegenwoordigd in de redactieraad van het Kenniscentrum Commissies van Toezicht.

Dit jaarverslag biedt een overzicht van de activiteiten en ontwikkelingen in 2017 van de KBG CvT's.

Utrecht, september 2018

Leen Diepenhorst

Voorzitter Klankbordgroep Commissies van Toezicht

2. Samenstelling Klankbordgroep CvT's

De KBG CvT's Commissies van Toezicht streeft naar een evenwichtige vertegenwoordiging uit de sectoren Gevangeniswezen (inclusief bijzondere voorzieningen als Vreemdelingenbewaring, DV&O etc.), Jeugd en TBS. De KBG CvT's bestond in 2017 uit de volgende personen:

Leen Diepenhorst (voorzitter)	Vicevoorzitter Commissie van Toezicht P.I. Leeuwarden (lid KBG sinds 2012)
Donate Merison-Bouwer	Secretaris KBG CvT's en landelijk coördinator CvT's, hoofdredacteur Kenniscentrum CvT's, www.commissievantoezicht.nl (per 1 april 2014)
Gevangeniswezen	
Hendrik Vis	Voorzitter Commissie van Toezicht PI Rotterdam locatie De Schie (KBG sinds 1-11-2014)
Perihan Cleijne-Aydemir	Lid Commissie van Toezicht PI Arnhem-Zuid, vz. BC (KBG sinds 1-9-2015)
Jan Godrie	Duo voorzitter Commissie van Toezicht PI Vught, (KBG sinds 1-9-2015)
Jeugd	
Edmee Rambaldo - Zegers de Beijl	Vicevoorzitter Commissie van Toezicht Jeugdinrichting De Hartelborgt, (KBG sinds 1-1-2016)
Bijzonder voorzieningen	
Cor Petiet	Voorzitter Commissie van Toezicht Detentiecentrum Schiphol (KBG sinds 2010)
Forensische Zorg	
Jetty Gerritse (vice vz.)	Voorzitter Commissie van Toezicht Van der Hoevenkliniek (KBG sinds 1 april 2014)

3. Vergaderingen Klankbordgroep CvT's

In 2017 waren er 10 reguliere vergaderingen van de KBG CvT's. De vergaderingen vonden plaats bij de Dienst Justitiële inrichtingen (Ministerie van J&V) in Den Haag. De liaisonfunctie vanuit de hoofddirectie van DJI is in 2017 waargenomen door mr. Mark van Koppen. Hij nam in die functie ook deel aan de vergaderingen van de KBG CvT's. De landelijk coördinator Commissies van Toezicht - Donate Merison - (in dienst van de Rechtbank Midden-Nederland) was gedurende het verslagjaar 2017 verantwoordelijk voor de inhoudelijke en organisatorische ondersteuning van de KBG CvT's. Na goedkeuring door de KBG zijn de notulen (zonder actielijst) 'beveiligd' gepubliceerd op het Kenniscentrum www.commissievantoezicht.nl (onderdeel KBG).

Op 18 december 2017 heeft de KBG CvT's haar jaarlijkse zelf-evaluatie-vergadering gehouden.

Samenstelling Klankbordgroep CvT's

In de zelfevaluatie is ook de samenstelling van de KBG CvT's aan de orde geweest en gespiegeld aan taken en ambities van de KBG CvT's. Van een tweetal leden liep de termijn van hun lidmaatschap van een CvT af. Dit lidmaatschap is een absolute voorwaarde voor het lidmaatschap van de KBG CvT's. Op de landelijke themadag 2017 zijn deze vacatures in algemene zin aangekondigd, maar dat heeft niet geleid tot reacties uit het veld.

(Voorzitter en secretaris hebben daarom in het voorjaar van 2018 alle voorzitters en secretarissen aangeschreven om de belangstelling voor een lidmaatschap van de KBG CvT's te peilen. Dit leidde wel tot resultaat en inmiddels zijn enkele nieuwe leden van de KBG CvT's aangesteld).

De KBG is blij dat de CvT's de KBG in toenemende mate weten te vinden met vragen en suggesties over het toezichtwerk. Ook de contacten met en tussen de secretarissen van de CvT's zijn in toenemende mate waardevol, zowel inhoudelijk als voor de noodzakelijke communicatie tussen de KBG CvT's en de CvT's.

De KBG CvT's heeft ervaren dat de CvT's haar steeds beter met vragen weten te vinden. Van het aanbod om een KBG-lid bij een CvT-vergadering uit te nodigen is geen gebruik gemaakt.

4. Landelijke themadag Commissies van Toezicht 2017

De KBG CvT's organiseerde in samenwerking met DJI de Landelijke themadag die plaatsvond te Amersfoort op 6 november 2017. Het thema was 'Toezicht met zorg & balans'.

Aanleiding van het gekozen thema

De wijze van het uitoefenen van maatschappelijk toezicht door Commissies van Toezicht wordt nu en in de toekomst beïnvloed door ontwikkelingen binnen ons detentiesysteem. Het uitoefenen van toezicht is zelf ook in ontwikkeling. Het detentiesysteem, met DJI als organisatie, is de laatste jaren fors in beweging, zowel door demografische en sociale ontwikkelingen, als door een veranderende visie op doel en inhoud van de detentie. De toezichthouder is in de afgelopen jaren 'achter de schermen' vandaan gehaald en aangesproken op haar/zijn verantwoordelijkheid op verschillende fronten. Hoewel het toezicht in het detentiesysteem een duidelijk eigen karakter heeft, zullen deze ontwikkelingen het maatschappelijk toezicht op justitiabelen niet ongemoeid laten.

De KBG CvT's heeft bij de samenstelling van het programma dankbaar gebruik gemaakt van de evaluatieformulieren van de themadag 2016. Ook de respons van de commissies op de uitnodiging tot het aandragen van thema's uit de toezichtspraktijk-van-alle-dag heeft het nodige opgeleverd.

Na het welkomstwoord door L. (Leen) Diepenhorst, voorzitter KBG CvT's en de start van het dagprogramma door de dagvoorzitter J.P. (Jan Pieter) Dees, CvT-lid PI Krimpen a/d IJssel werd de inleiding van de themadag verzorgd door drs. P. (Peter) Hennephof, hoofd directeur Dienst Justitiële Inrichtingen.

Vervolgens heeft mevrouw mr. Adriana van Dooijeweert, voorzitter van het College van de Rechten van de Mens het woord gekregen. Toezicht op bejegening met respect voor de rechtspositie van justitiabelen is voor haar en haar College een uitdagend onderwerp.

De programma onderdelen werden aan elkaar verbonden door middel van korte intermezzi waarin best-practices werden gepresenteerd, de leden van de KBG CvT's werden voorgesteld en de 'beste uitspraak in de beklagrechtspraak' bekend werd gemaakt.

In het middagdeel zijn er tijdens 'ronde-tafel-gesprekken' thema's besproken die vanuit de commissies zijn aangedragen. We bediscussieerden die thema's met een tweetal personen: een directeur van een inrichting/instelling met een co-referent.

De thema's betroffen zowel de algemene kwaliteitsontwikkeling van het werk van de (leden van de) Commissie van Toezicht als specifieke onderwerpen uit de toezichtspraktijk: het beklagrecht; de bemiddeling; de dwangverpleging; suicide in detentie; etc.

Nummer	Sector	Naam gespreksleider / Co-referent
1.	GW	Femke Hofstee, plaatsvervangend vestigingsdirecteur PI Alphen aan de Rijn. Co-referent; Sjef van Gennip, voorzitter van de raad van bestuur van Reclassering Nederland
2.	GW	Marie Anne de Groot MPA, vestigingsdirecteur PI Veenhuizen Co-referent; Rob Minkes, voorzitter van de centrale ondernemingsraad DJI
3.	GW	E. (Eric) Nijman, vestigingsdirecteur van JC Zaanstad Co-referent; Paul Vegter, bijzonder hoogleraar penitentiair recht aan de Radboud Universiteit en advocaat-generaal bij de Hoge Raad
4.	GW	Jelle Dijkstra, vestigingsdirecteur PI Haaglanden Co-referent; Max Kommer, redactiesecretaris Sancties
5.	Jeugd	mr. dr. J. (Jolande) uit Beijerse, Universitair Hoofddocent Straf(proces)recht Co-referent; Marijke van Genabeek, Pedagogisch directeur / GZ psycholoog
6.	Forzo	Rose Schmitz, directeur behandeling en zorg Rooyse Wissel Co-referent; Hyacinthe van Bussel, algemeen directeur Rooyse Wissel

Tijdens de lunch en de afsluitende borrel was er voor de deelnemers aan de themadag ruime gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen en ervaringen te bespreken.

Voor de themadag hadden zich ongeveer 170 personen aangemeld. Bijna alle Commissies van Toezicht waren vertegenwoordigd. Naast de leden van Commissies van Toezicht en de secretarissen, waren ook de Dienst Justitiële Inrichtingen en de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming op directie- c.q. bestuursniveau vertegenwoordigd, evenals de Inspectie voor Justitie en Veiligheid en een vertegenwoordiger van de Nationale Ombudsman.

5. Opleiding

Regulier opleidingsaanbod

Deze opleidingen zijn gericht op het vakmanschap van leden van de Commissie van Toezicht:

- Penitentiaire beginselenwet voor CvT en leidinggevend
- Penitentiaire beginselenwet Opfriscursus
- Penitentiaire beginselenwet voor nieuwe leden CvT
- Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen voor CvT en leidinggevend
- Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen Opfriscursus
- Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen voor nieuwe leden CvT

In de [Opleidingsgids 2017](#) zijn inhoud, opzet en duur van de opleidingen beschreven.

Opleidingsinstituut DJI training bemiddeling voor CvT's

In 2017 is de training bemiddeling voor CvT's aangeboden aan alle CvT-leden.

Het doel van de training was tweeledig:

- Het aanscherpen van bemiddelingsvaardigheden.
- Het bevorderen van een uniform werkproces voor klachtenafhandeling door maandcommissarissen daar waar bemiddeling van toepassing is.

Er zijn in totaal 6 avonden aangeboden waarop de training gevolgd kon worden (Den Haag, Utrecht, Assen, Dordrecht, Eindhoven, Hoorn). Eén avond is wegens te weinig aanmeldingen niet doorgegaan.

Op de 5 andere avonden waren gemiddeld 10 deelnemers aanwezig. Deze avonden zijn goed beoordeeld door de deelnemers en we willen dan ook een vervolg aanbieden en de groep er blijven op wijzen dat scholing en training bijdraagt aan effectief interveniëren. Continuïteit in het aanbod en in afname gaat gegarandeerd zorgen voor meer kwaliteit en succes.

Door de trainers is daarnaast teruggekoppeld dat er tijdens voornoemde avonden duidelijk is geworden dat er onder de CvT-leden een grote behoefte is aan collegiale intervisie met elkaar. Dit punt is door de KBG CvT's opgepakt door tijdens de middag van de Landelijke themadag CvT's 5 november 2018 ruimte te maken voor intervisie.

Praktijkgeoriënteerde basiscursus Penitentiair recht voor leden van Commissies van Toezicht

In mei 2017 is de Praktijkgeoriënteerde cursus Penitentiair recht voor Commissie van Toezicht-leden helaas niet doorgegaan in verband met de gezondheidstoestand van de heer mr. C. Petiet (tot voor kort docent strafrecht- en penitentiair recht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam). De heer Petiet was tot voor kort ook lid van de KBG CvT's en van de redactieraad van het Kenniscentrum CvT.

De praktijkgeoriënteerde basiscursus penitentiair recht (NOvA 2 PO) biedt normaal gesproken onder andere een korte toelichting op de penitentiaire wetgeving (en de voorgestelde wijzigingen daarin), het Masterplan DJI 2013-2018, de

rechtspositie van gedetineerden, actualiteiten in relatie tot de tenuitvoerlegging, vormen van toezicht en tenslotte toezichthoudende instanties en jurisprudentie.

Er wordt door de landelijk coördinator in overleg met de collega's van het Opleidingsinstituut van DJI bezien hoe we hier in 2018 invulling aan kunnen geven.

Masterclass Penitentiair Recht in Den Haag / Nieuwegein

Naast het genoemde opleidingsaanbod verzorgt het Opleidingsinstituut van DJI een masterclass Penitentiair recht. In deze masterclass leert men aan de hand van relevante casuïstiek alles over de nieuwste ontwikkelingen in de rechtspraak binnen het penitentiair recht. Deze masterclass is afgestemd op leden van de Commissie van Toezicht die werkzaam zijn in het gevangeniswezen, detentiecentra en de TBS-sector. Actuele casuïstiek staat hierbij centraal. Deze is ontwikkeld aan de hand van recente uitspraken van de beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en wordt afwisselend klassikaal en in groepsverband besproken. Aansluitend volgt uitleg over de werkelijke uitspraak van de beroepscommissie en de motivatie. Deelnemers kunnen ook zelf een casus inbrengen. Dit kan zowel voorafgaand als tijdens de masterclass. De masterclass wordt verzorgd door voorzitters van de beroepscommissies met ondersteuning van secretarissen van de RSJ. De masterclasses hebben plaats gevonden op 2 oktober 2017 (locatie Den Haag) en 21 november 2017 (locatie Nieuwegein) van 10.00 tot 16.00 uur.

Opgemerkt wordt dat de CvT-leden en CvT-secretarissen behoefte hebben aan structurele scholing op (universitair) niveau. De KBG stimuleert de samenwerking tussen DJI en de RSJ die samen voornoemde masterclass hebben gerealiseerd. Op de site van het Kenniscentrum wordt in de agenda steeds het opleidingsaanbod up to date gehouden. Daarnaast wordt er door de landelijk coördinator in samenwerking met de contactpersoon binnen DJI een digitale nieuwsbrief met daarin het opleidingsaanbod van het Opleidingsinstituut een aantal maal per jaar toegestuurd aan de CvT-secretarissen.

6. Overleg met diverse instanties

Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

De RSJ heeft de KBG gevraagd suggesties te doen voor adviesonderwerpen voor het werkprogramma van de RSJ voor 2018. Uiteraard heeft de KBG aan deze uitnodiging gehoor gegeven.

Op 24 april 2017 en 23 november 2017 voerde een delegatie van de KBG CvT's overleg met het bestuur van de RSJ. Van RSJ-zijde namen de voorzitter, de directeur, een adviseur en enkele leden deel aan het overleg. Het overleg stond in het teken van het uitwisselen van informatie over elkaars activiteiten, de gewenste afstemming daarvan en de actuele ontwikkelingen op het terrein van Commissies van Toezicht. Het overleg was ook bedoeld om na te gaan waar mogelijkheden tot verdere samenwerking en/of afstemming van activiteiten liggen. Onderwerpen die tijdens de besprekingen aan de orde kwamen waren onder meer:

- Bespreking Werkprogramma RSJ 2017
- Positie ten opzichte van de Nationale Ombudsman
- Regiobijeenkomsten / RSJ congres (wegens reorganisatie RSJ uitgesteld tot 2019)
- Overschrijden van termijnen in beklagzaken
- Toelichting / evaluatie Landelijke Themadag CvT's 6 november 2017
- De stand van zaken rond het digitaliseringsproces RSJ/CvT's
- Vraag naar consistentie in de motivering bij beroepsuitspraken door de RSJ
- Betekenis van artikel 7, 2^e lid sub d PBW
- Actuele ontwikkelingen in de rechtspraak / advisering RSJ
- Slachtofferbeleid; introductie slachtofferfunctionaris RSJ
- Leeftijdsgrens leden RSJ-rechtspraak
- Zelf-evaluatieonderzoek RSJ (Leen en Donate hebben hun medewerking verleend)
- Beroepsmogelijkheid tegen te lage compensatie
- Kabinet Rutte III / regeerakkoord, ontzien van de regio bij eventuele sluitingen, levenslange gevangenisstraf, inperking van de voorwaardelijke invrijheidstelling, personeel DJI
- Kennismaking met de nieuwe bewindspersoon 2018

Overleg met de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Op uitnodiging van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, dr. K. Dijkhoff, vond op 7 februari 2017 overleg plaats met de KBG CvT's. Aan dit overleg nam een aantal leden van de KBG CvT's en de landelijk coördinator Commissies van Toezicht deel. Van de zijde van de KBG CvT's is dit overleg voorbereid in de vorm van een notitie met bespreekpunten en concrete vragen aan de Staatssecretaris. Zaken die tijdens dit gesprek aan de orde kwamen waren onder meer:

- Aankondiging/uitnodiging Landelijke themadag 2017
- Uitvoering en evaluatie DBT
- Voortgang digitalisering werkprocessen CvT's

- GVM-maatregel
- A Dwangverpleging
- Arbeidsvoorziening
- Vacatiegelden Commissies van Toezicht, systeemniveau
- Opleiding follow up naar aanleiding van verslag 3 februari 2016

De leden van de KBG CvT's hebben het overleg wederom als open en waardevol ervaren. De staatssecretaris bleek zeer geïnteresseerd in wat de leden van de KBG vanuit de toezichtpraktijk hadden te melden.

Overleg Nationale Ombudsman

Op 1 juni 2017 sprak een KBG-delegatie met de Nationale Ombudsman, dhr. mr. Renier van Zutphen. Het inmiddels jaarlijkse contact volgde op de bijdrage van de Nationale Ombudsman aan de themadag CvT's 2015.

Tijdens het overleg van 1 juni 2017 kwam onder meer aan de orde:

- De tekst op de site van DJI / klachtenportaal bespreken met HDJI Peter Hennephof
- (On)bekendheid met doorverwijzing naar ombudsman in de instellingen
- Informele afstemming/doorverwijzing altijd mogelijk via secretaris KBG of RSJ in beroep
- Samenloop procedures werkt blokkerend voor justitiabele, waar kan hij terecht?
- Deelname beleidsmedewerker NO aan redactieraad CvT www.commissievantoezicht.nl niet haalbaar
- Kwaliteit van CvT's, opleiding
- Omvang formele beklagzaken behandeld door de beklagcommissies
- Tijden van krimp: hoe gaat het personeel om met justitiabelen?
- NPM ontwikkelingen
- Telefoonbeleid, gebrek aan privacy / afluisteren
- Spanningsveld; eigen verantwoordelijkheid / autonomie justitiabele minimaal en vaak onvoldoende zelfredzaam (LVB'ers)
- Positie nabestaanden van justitiabelen

Overleg voorzitters Commissie van Toezicht Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen

Op 16 november 2017 werd voor het eerst een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd voor voorzitters Commissie van Toezicht Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen door Goof van Gemert (Divisiedirecteur ForZo/JJI) en Angélique Koevoets (Plv. Divisiedirecteur ForZo/JJI),

Jetty Gerritse en Donate Merison waren hierbij mede namens de CvT Van der Hoeven Kliniek en de KBG aanwezig.

Tijdens deze bijeenkomst is er gesproken over:

- Voortgang VIV
- ZonMW rapport voortgang harmonisatie
- Top van gegrond verklaarde klachten vanuit JZ
- Dwangbehandeling n.a.v. jurisprudentie RSJ

- RSJ lijst tegemoetkomingen en ITA
- De rol van de MC als vertrouwenspersoon
- Het houden van een MC-spreekuur op groepen

Tijdens dit overleg is daarnaast gesproken over de (om allerlei redenen magere) opkomst en over de mogelijkheid om deze bijeenkomst te combineren met de jaarlijks te houden Landelijke themadag CvT's (5 november 2018). De KBG maakt in 2018 graag gebruik van het aanbod om in samenwerking met de divisies voor de groep CvT-leden van jeugd en Forzo een apart middagprogramma te maken.

Overleg met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Op verzoek van de heer H. Milius, Coördinerend / specialistisch inspecteur psychiatrie (collega NPM) is een delegatie van de KBG CvT's op 13 december 2017 aangesloten bij een regulier teamoverleg van de IGZ om een inleiding te houden over de KGB en CvT doelstellingen (beoogd effect), toezicht, werkwijzen en bevoegdheden in het algemeen. Ook kwamen de meer specifieke onderwerpen als toepassen dwang en isolatie en CvT toezicht daarop en de mogelijkheden informatie uit te wisselen aan de orde.

Overleg met IVenJ

Op 13 april 2017 en 5 oktober 2017 voerde de KBG CvT's overleg met IVenJ. Het is over en weer de wens om de signalen uit het werkveld met elkaar te bespreken en voor zoveel mogelijk daarvan bij planning en uitvoering van werkzaamheden gebruik te maken.

Tijdens deze overleggen is onder meer gesproken over:

- Ouderen in detentie
- Integriteit van medewerkers DJI als risicofactor
- DV&O
- NPM
- Lopende/afgeronde onderzoeken IVenJ
- Jaarwerkplan 2017 IVenJ
- Rapport RSJ re-integratie
- Problematiek rondom winkelverstreking
- Geweld tegen personeel
- Gebrek aan personeel
- Vermindering regionalisering versus positie lokaal gezag
- Conclusies en aanbevelingen contrabanderapport
- Brief aan Kamercommissie van de KBG (onrust onder personeel binnen PI's)
- Levenslang gestraften
- Bijzonderheden PPC's en terroristenregime

Driehoeksoverleg IVenJ/RSJ/KBG

Op 6 juli 2017 vond het tweede plaats tussen KBG, RSJ en Inspectie V&J, waarin het met name ging over hoe we van elkaars activiteiten kunnen profiteren, of in ieder geval de activiteiten daar waar mogelijk in elkaars verlengde kunnen leggen.

Deelname aan overleg met National Preventive Mechanisms

Nederland vindt dat mensen wiens vrijheid (deels) is ontnomen, niet vernederend of mensonterend mogen worden behandeld. Het gaat om mensen in de gevangenis of om mensen die door ziekte zichzelf of anderen kunnen beschadigen en daarom in hun vrijheid zijn beperkt. Om internationaal te laten zien dat Nederland dit belangrijk vindt, heeft de regering het VN-Verdrag getekend tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Dit VN-Verdrag heet officieel het Optional Protocol to the Convention Against Torture (OPCAT). Nederland tekende dit in 2010.

In Nederland wordt de nakoming van dit zgn. Antifolterverdrag gemonitord door het Nationaal Preventie Mechanisme (NPM). Het NPM is een netwerk van organisaties die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid toezicht houden op de naleving van dit verdrag. De volgende organisaties voeren in Nederland de NPM taak uit:

- Inspectie Justitie en Veiligheid, coördinator van het netwerk in Nederland
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in oprichting
- Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
- KBG CvT's Commissie van Toezicht justitiële inrichtingen
- Landelijke Commissie van Toezicht Arrestantenzorg
- Commissie van Toezicht Detentieplaatsen Koninklijke Marechaussee

De organisaties werken samen vanuit hun bestaande bevoegdheden en rollen en zorgen er samen voor dat Nederland aan de verplichtingen van OPCAT voldoet. Onderwerpen die in NPM verband zijn besproken zijn bijvoorbeeld de levenslange gevangenisstraf in Nederland en het TA-regime, zoals dat in Rotterdam en Vught wordt uitgevoerd.

In het verslagjaar 2017 heeft KGB-lid Hendrik Vis namens de KBG deelgenomen aan de 4 NPM-Opocat overleggen.

7. Jaarverslagen

De Commissies van Toezicht zijn wettelijk verplicht een jaarverslag op te stellen en voor een bij wet bepaalde datum aan de minister van Justitie en Veiligheid in te sturen. De KBG CvT's krijgt alle jaarverslagen, verdeelde die ter lezing onder de KBG-leden en reageerde op de inhoud met een (model)brief.

Vanuit DJI is er een reminder uitgedaan aan de CvT's die het jaarverslag nog niet binnen de wettelijke termijn hadden aangeleverd aan de Webredactie van DJI. De heer Van Koppen, als beleidsmedewerker DJI aan de KBG verbonden, verzorgde de follow up (persoonlijke reminder) naar aanleiding van voornoemde brief.

De CvT's is gevraagd bij het insturen van hun jaarverslag 2018 aan te geven wat hun speerpunten en/of bijzonderheden zijn geweest bij het toezicht in het verslagjaar.

U vindt de jaarverslagen van de CvT's (2014-2017) op de site van DJI: <http://www.dji.nl/over-dji/organisatiestructuur/commissie-van-toezicht/index.aspx>.

8. Overige activiteiten

Deelname aan de Landelijke Conferentie Commissies van Toezicht Arrestantenzorg

Een aantal KBG-leden heeft op 21 april 2017 bovengenoemde conferentie bijgewoond

In 2016 is er onderzoek gedaan naar het toetsingskader van de CTA's en de wijze waarop we daarmee omgaan. Dit onderzoek was aanleiding voor de volgende workshops tijdens de conferentie:

1. Arrestantenzorg en regelgeving: de diversiteit van (wettelijke) bepalingen die allen betrekking hebben op de arrestantenzorg.
2. Een interactieve workshop over kwaliteit. In het eerste deel zal het uitwisselen van 'good practices' centraal staan, in het tweede deel oefent u aan de hand van een voorbeeld hoe u in uw eigen commissie het functioneren aan de orde kunt stellen en waar mogelijk verbeteren.

DJI

De voorzitter van de KBG CvT's heeft op uitnodiging van de wnd. hoofddirecteur Annelore Roelofs op 17 januari 2018 de nieuwjaarsbijeenkomst van DJI bijgewoond. Er was daarbij ook gelegenheid tot kennismaking met de nieuwe Minister voor Rechtsbescherming, dhr. Sander Dekker. Een vertegenwoordiger van de KBG bezocht op 11 december 2017 de afscheidsreceptie van de vertrekkende hoofddirecteur, Peter Hennephof.

Justitieel Complex Zaanstad

Op 7 september heeft de KBG CvT's een bezoek gebracht aan JCZ. Na een rondleiding door het gebouw heeft de KBG aansluitend op locatie vergaderd.

Veertig jaar beklagrecht, symposium in Nijmegen

Het beklagrecht voor gedetineerden functioneert inmiddels 40 jaar en dat is aanleiding geweest voor de Radbouduniversiteit, de Erasmusuniversiteit, de Vereniging voor penitentiair recht en penologie en het tijdschrift Sancties (themanummer) een symposium te organiseren op vrijdagmiddagmiddag 22 september 2017 te Nijmegen. Een aantal KBG-leden heeft dit symposium bijgewoond. Onder meer aan de orde gekomen is wat er is bereikt en wat er anders moet of kan, of steeds beroep moet openstaan en of er alternatieven zijn zoals een verlofsysteem of na bezwaar bij de maandcommissaris slechts berechting door de beklagcommissie, de rechtseenheid etc. Zie ook: [Sancties. Tijdschrift over straffen en maatregelen, Aflevering 6 \(43-53\), 2017 / Veertig jaar beklagrecht: geen reden tot klagen, wel tot discussie.](#)

Evaluatie onderzoek BVT door WODC

Op verzoek van een van de onderzoekers Michiel van der Wolf heeft de landelijk coördinator CvT's in 2016 de nodige managementinformatie uit Klaver ten behoeve van het onderzoek aangeleverd. Op 30 januari 2017 heeft de staatssecretaris zijn reactie op de derde evaluatie van de Beginselenwet verpleging ter beschikking gesteld (Bvt) aan de Tweede Kamer gestuurd.

In deze beleidsreactie staan onder andere de hieronder genoemde punten:

- Professionalisering van de commissie van toezicht, onder andere door meer uniformiteit, moet een blijvend aandachtspunt zijn. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zal aan alle zittende leden van de Commissies van Toezicht (CvT) een cursus bemiddeling aanbieden. Daarnaast zal de Staatsecretaris, in overleg met het Kenniscentrum van de CvT en de KBG CvT's, het door hen opgestelde kwaliteitskader op onderdelen formaliseren. Het volgen van een cursus bemiddeling door nieuwe leden van de commissies kan onderdeel uitmaken van dit kwaliteitskader.
- Zogenaemde veelklagers veroorzaken een toename van het aantal klachten en ook een toename van het aantal beroepszaken. De onderzoekers bevelen aan het Kenniscentrum van de CvT te betrekken bij het formuleren van beleid ten aanzien van de omgang met veelklagers.

De vragen die de afdeling beleid van DJI nog nader met de KBG CvT's wil afstemmen zijn:

- Aanbieden cursus bemiddeling aan alle zittende leden CvT. Ons Opleidingsinstituut heeft een aanbod. Volgens mij moeten wij samen bezien of nodig is alle leden hier voor uit te nodigen, en of we dit vrijblijvend of verplicht doen.
- Door de KBG CvT's is een kwaliteitskader opgesteld, waarbij de vraag is of we dit helemaal of op onderdelen willen formaliseren en zo ja hoe?
- Pilot driegesprek. De vraag is of DJI die zal verlengen met 1 jaar (issue veelklagers)

Vragen uit het land aan de KBG

De KBG CvT's kreeg in 2017 opnieuw verschillende vragen vanuit het CvT-veld over thema's die direct of indirect waren verbonden met de toezichtstaak. De KBG CvT's is blij dat de CvT's haar in toenemende mate voor deze rol weten te vinden. De vragen blijken steeds betrekking te hebben op onderwerpen die het werk van alle of een groot deel van de CvT's betreffen. De KBG heeft zich ingespannen de beantwoording zo 'degelijk' mogelijk te laten zijn en publiceert ze (na beantwoording aan de vragen de CvT) ook via het Kenniscentrum of de teamsite van de CvT-secretarissen.

Enkele voorbeelden van vragen/thema's die de KBG hebben bereikt:

- a-dwangbehandeling
- onrust in gevangenissen (brief Vaste Kamercommissie)
- klachtenregistratie DV&O
- medisch klachtrecht / taakverdeling
- transitie winkel In Made
- uitwisseling voorzitters tussen verschillende CvT's
- maximaal aantal leden CvT
- opmaak verslag MC / privacy

9. Toelichting jaarcijfers 2017

Zie bijlagen.

- Klaver totalen-sectoren-categorieën 2017
- Overzicht inrichtingen.
- Klaver jaaroverzichten aantallen per sector + beslissingsoverzicht (deels (on)gegrond / NO, ingetrokken (na bemiddeling) rogatoir verzoek, niet dicht geboekt in Klaver)
  - Detentie centra,
  - Jeugd,
  - TBS en
  - Volwassenen.
- Overzicht per sector van de 4 categorieën waarover het meest geklaagd is in 2017 en waarop gestuurd zou kunnen worden (door DJI) in 2018.
- Overzicht van aantallen per jaar / per sector 2012-2017 (inzicht toename afname klachten per sector).

Klaver totalen-sectoren-categorieën 2017

NB voor de oplettende lezer: per sector zijn er **kleine verschillen** in de cijfers, de oorzaak hiervan (ligt ergens binnen het Klaver registratiesysteem en de vertaling van de informatie naar Excel management) is nog niet achterhaald.

JAARTELLING CATEGORIE PER SOORT INRICHTING	2017	2017	2017	2017	2017
Categorie	Det. Centra	Jeugd	TBS	GW	Totalen
Activiteiten	0	0	0	0	0
Activiteiten (arbeid)	7	0	25	796	828
Activiteiten (diversen)	22	57	26	820	925
Activiteiten (luchten)	8	54	73	447	582
Activiteiten (sport)	15	14	12	248	289
Behandeling	0	35	165	355	555
Bejegening	93	124	171	1500	1888
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	0	38	386	88	512
Compensatie	0	3	1	27	31
Contact buitenwereld	0	0	0	1	1
Contact buitenwereld (bellen)	6	32	73	509	620
Contact buitenwereld (bezoek)	13	25	71	809	918
Contact buitenwereld (media)	0	1	3	18	22
Contact buitenwereld (post)	13	5	60	285	363
Controle	3	40	101	309	453
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat	1	61	0	690	752
Dienst terugkeer en vertrek	1	0	0	5	6
Disciplinaire straf	73	93	4	2070	2240
Eisen verblijfsruimte	8	10	24	147	189
Geweld	5	6	3	52	66
ISD (interventies + behandeling)	0	0	0	63	63
Informatie/procedure	66	101	205	1516	1888
Nog onbekend	8	29	11	237	285
Ordemaatregel	27	128	105	517	777
Persoonlijke voorwerpen	64	93	144	1268	1569
Regime	11	11	5	854	881
Rekening courant/zak- en kleedgeld	31	13	101	864	1009
Rogatoir verzoek	31	73	94	1854	2052
Schadeverhaal	0	14	18	81	113
Selectie/overpl. (extern)	10	6	27	462	505
Selectie/overpl. (intern)	14	6	44	291	355
Selectie/overplaatsing	0	0	0	0	0
Time-out	0	35	1	9	45
Terugkeerfunctionaris	0	0	0	0	0
Toezicht	0	1	4	7	12
Transport	14	1	1	77	93
Verlaten inrichting	6	52	91	591	740
Verzorging	0	0	0	2	2
Verzorging (diversen)	39	91	67	2187	2384
Verzorging (godsdienst, levensovertuiging)	6	7	9	162	184
Verzorging (medische)	48	24	97	1004	1173
Verzorging (persoonlijke)	14	51	91	431	587
					25957
Totalen	657	1334	2313	21653	25957

- Overzicht inrichtingen eind december 2017

1. Centrum voor Transculturele Psychiatrie Veldzicht
2. Detentiecentrum Rotterdam
3. Detentiecentrum Schiphol
4. Detentiecentrum Zeist; sluiting april 2019 (exclusief de 48 plaatsen Gesloten Gezinsvoorziening (GGV))
5. Forensisch Centrum Teylingereind
6. FPC De Kijvelanden
7. FPC De Rooyse Wissel Venray
8. FPC Dr. S. van Mesdag
9. FPC Oostvaarderskliniek
10. FPC Pompestichting, locatie Nijmegen
11. FPC Pompestichting, locatie Zeeland
12. FPC Pompestichting (tbs), locatie Vught
13. Intermetzo JJI Lelystad
14. JJI Het Keerpunt te Cadier en Keer
15. Justitieel complex Zaanstad
18. Juvaid Justitiële Jeugdinstelling Veenhuizen
19. P.I. Achterhoek, locatie Ooyerhoek
20. P.I. Almere; sluiting april 2019
21. P.I. Alphen aan den Rijn, locatie Eikenlaan
22. P.I. Alphen aan den Rijn, Locatie Maatschapslaan
23. P.I. Arnhem, locatie Arnhem-Zuid
24. P.I. De Karelskamp
25. P.I. Dordrecht
26. P.I. Grave, locatie Oosterhoek
27. P.I. Haaglanden Locatie Scheveningen
P.I. Haaglanden, locatie Zoetermeer: per 01-07-2017 is locatie Zoetermeer van de P.I. Haaglanden tijdelijk buiten gebruik gesteld. Sluiting def. april 2019
29. P.I. Heerhugowaard, locatie Zuyder Bos
30. P.I. Krimpen aan den IJssel
31. P.I. Leeuwarden
32. P.I. Lelystad
33. P.I. Middelburg, locatie Torentijd
34. P.I. Nieuwegein
35. P.I. Rotterdam, locatie De Schie
36. P.I. Rotterdam, locatie Hoogvliet
37. PI Sittard
38. P.I. Ter Apel
39. P.I. Utrecht, locatie Nieuwersluis
40. P.I. Veenhuizen, locatie Esserheem
41. P.I. Vught
42. P.I. Zuid-Oost, locatie Roermond
43. P.I. Zuid-Oost, locatie Ter Peel
44. P.I. Zwaag Hoorn; sluiting april 2019
45. P.I. Zwolle
46. Pieter Baan Centrum
47. Rijks J.J.I., locatie Den Hey-Acker
48. RJI De Hartelborgt
49. RJI, locatie De Hunnerberg
50. Van der Hoeven Kliniek
51. Militair Penitentiair Centrum Stroe
52. DV&O

- Detentie centra

Detentie Centra 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Activiteiten	0										
Activiteiten (arbeid)	7			1	1	3				2	7
Activiteiten (diversen)	22			2	2	14	3			1	22
Activiteiten (luchten)	8		1	1	2	3				1	8
Activiteiten (sport)	15				1	7	6			1	15
Behandeling	0										0
Bejegening	93			2	28	34	20	2		7	93
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	0										0
Compensatie	0										0
Contact buitenwereld	0										0
Contact buitenwereld (bellen)	6			1		3	1			1	6
Contact buitenwereld (bezoek)	13	1				9	2			1	13
Contact buitenwereld (media)	0										0
Contact buitenwereld (post)	13		1		2	7	2			1	13
Controle	3					1	1	1			3
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat	1					1					1
Dienst terugkeer en vertrek	1							1			1
Disciplinaire straf	73	15	7	17	5	20	3			6	73
Eisen verblijfsruimte	8					6	1			1	8
Geweld	5			2	2	1					5
ISD (interventies + behandeling)	0										0
Informatie/procedure	66	5		29	7	12	5	6		2	66
Nog onbekend	8				2	4	1			1	8
Ordemaatregel	27	5	3	9	1	6				3	27
Persoonlijke voorwerpen	64	4		7	10	25	11	3		4	64
Regime	11	1		2	2	4	1	1			11
Rekening courant/zak- en kleedgeld	31			2	2	18	5	1		3	31
Rogatoir verzoek	31								30	1	31
Schadeverhaal	0										0
Selectie/overpl. (extern)	10			1	1	1	3	3		1	10
Selectie/overpl. (intem)	14	1		2	1	4	4	1		1	14
Selectie/overplaatsing	0										0
Time-out	0										0
Terugkeerfunctionaris	0										0
Toezicht	0										0
Transport	14	5		1	6	1				1	14
Verlaten inrichting	6	1		4		1					6
Verzorging	0										0
Verzorging (diversen)	39	2		5	4	16	12				39
Verzorging (godsdienst, levensovertuiging)	6			1	3	2					6
Verzorging (medische)	48	1		4	3	10	4	26			48
Verzorging (persoonlijke)	14	1		1	5	6				1	14
Totale	657	42	12	94	90	219	85	45	30	40	657

- Jeugd

Jeugd 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet-ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Activiteiten	0										
Activiteiten (arbeid)	0										0
Activiteiten (diversen)	57			21	1	21	10			4	57
Activiteiten (luchten)	54	4	1	8	4	21	13			3	54
Activiteiten (sport)	14	3		3	2	1	3			2	14
Behandeling	35	1		4	17	8	2			3	35
Bejegening	124	2		7	39	36	32	1		7	124
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	38	2		6	12	11	5			2	38
Compensatie	3					1	1			1	3
Contact buitenwereld	0										0
Contact buitenwereld (bellen)	32	2		6	4	10	6			4	32
Contact buitenwereld (bezoek)	25	2		2	3	12	4			2	25
Contact buitenwereld (media)	1									1	1
Contact buitenwereld (post)	5					3	1			1	5
Controle	40		1	7	3	14	8			7	40
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat	61	16	1	9	27	3	2			3	61
Dienst terugkeer en vertrek	0										0
Disciplinaire straf	93	12	4	24	4	29	10	1		9	93
Eisen verblijfsruimte	10			3	1	1	3			2	10
Geweld	6			3	1	1	1				6
ISD (interventies + behandeling)	0										0
Informatie/procedure	101	8		17	14	34	18			10	101
Nog onbekend	29			1	6	8	12			2	29
Ordemaatregel	128	14	1	22	6	44	21	2		18	128
Persoonlijke voorwerpen	93	6		8	11	39	12	3		14	93
Regime	11	2		2	1	3	2			1	11
Rekening courant/zak- en kleedgeld	13			1	3	2	3	2		2	13
Rogatoir verzoek	73					1			72		73
Schadeverhaal	14			1		9	1			3	14
Selectie/overpl. (extern)	6	1				1		1		3	6
Selectie/overpl. (intern)	6	1		1		2	1	1			6
Selectie/overplaatsing	0										
Time-out	35	1		1	14	15	4				35
Terugkeerfunctionaris	0										
Toezicht	1				1						1
Transport	1					1					1
Verlaten inrichting	52	5	1	12	7	14	5			8	52
Verzorging	0										0
Verzorging (diversen)	91	8		5	9	40	20			9	91
Verzorging (godsdiens, levensovertuiging)	7			1		5				1	7
Verzorging (medische)	24			3		3	6	11		1	24
Verzorging (persoonlijke)	51	3	1	7	7	11	18	1		3	51
Totalen	1334	93	10	185	197	404	224	23	72	126	1334

- TBS

TBS/Forzo 2017	Totaal	Gegronnd	Deels gegronnd	Ongegronnd	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Activiteiten	0										
Activiteiten (arbeid)	25		1	4	7	3	3			7	25
Activiteiten (diversen)	26			1	5	6	9			5	26
Activiteiten (luchten)	73	10	4	10	9	14	6	1		19	73
Activiteiten (sport)	12			3	2	2				5	12
Behandeling	165	4		19	55	40	16	2		29	165
Bejegening	171	2		9	80	34	32	1		13	171
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	386	10	18	91	90	76	33			68	386
Compensatie	1						1				1
Contact buitenwereld	0										0
Contact buitenwereld (bellen)	73	1		19	7	31	5			10	73
Contact buitenwereld (bezoek)	71	1		21	10	16	9			14	71
Contact buitenwereld (media)	3				1	2					3
Contact buitenwereld (post)	60	6	1	17	9	13	5			9	60
Controle	101	3	5	25	20	18	11			19	101
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat	0										0
Dienst terugkeer en vertrek	0										0
Disciplinaire straf	4			1		1				2	4
Eisen verblijfsruimte	24	3		3	4	7	1			6	24
Geweld	3			3							3
ISD (interventies + behandeling)	0										0
Informatie/procedure	205	3		14	89	45	22	3		29	205
Nog onbekend	11				6	4	1				11
Ordemaatregel	105	1	3	23	22	19	1	3		33	105
Persoonlijke voorwerpen	144	7	6	29	22	34	15	4		27	144
Regime	5				2	2				1	5
Rekening courant/zak- en kleedgeld	101	1		14	12	30	25	1		18	101
Rogatoir verzoek	94			2				2	82	8	94
Schadeverhaal	18			3	7	1	2			5	18
Selectie/overpl. (extern)	27			2	9	7	3			6	27
Selectie/overpl. (intern)	44	1		4	20	8	7			4	44
Selectie/overplaatsing	0										0
Time-out	1						1				1
Terugkeerfunctionaris	0										0
Toezicht	4				1	2	1				4
Transport	1						1				1
Verlaten inrichting	91	3	2	8	31	22	12	2		11	91
Verzorging	0										0
Verzorging (diversen)	67	3		5	25	11	13	1		9	67
Verzorging (godsdiens, levensovertuiging)	9				5	2	1			1	9
Verzorging (medische)	97	2		5	32	23	17	2		16	97
Verzorging (persoonlijke)	91	9		2	42	9	13			16	91
Totale	2313	70	40	337	624	482	266	22	82	390	2313

- Volwassenen

Volwassenen 2017											
	Totaal	Gegron	Deels gegron	Ongegron	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Activiteiten	0										
Activiteiten (arbeid)	796	25	4	170	75	221	92	12		197	796
Activiteiten (diversen)	820	86	2	148	157	207	96	2	2	120	820
Activiteiten (luchten)	447	25	3	127	49	108	33			102	447
Activiteiten (sport)	248	6	1	61	20	91	37			32	248
Behandeling	355	11	1	68	52	98	56	15		54	355
Bejegening	1500	17	3	87	597	315	152	22	1	306	1500
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	88	3		18	16	29	6		1	15	88
Compensatie	27	2		6	3	10	2	2		2	27
Contact buitenwereld	1					1					1
Contact buitenwereld (bellen)	509	64	1	108	65	118	38	5		110	509
Contact buitenwereld (bezoek)	809	55	4	164	118	236	73	3	1	155	809
Contact buitenwereld (media)	18			2	5	3	4			4	18
Contact buitenwereld (post)	285	41	1	42	52	78	23	2		46	285
Controle	309	12	1	89	48	73	27	5	1	53	309
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat	690	74	4	162	170	127	57	10		86	690
Dienst terugkeer en vertrek	5					3	1	1			5
Disciplinaire straf	2070	177	47	751	108	468	53	34	4	428	2070
Eisen verblijfsruimte	147	10	1	29	16	45	16	1		29	147
Geweld	52	1		9	6	19	2	4		11	52
ISD (interventies + behandeling)	63	2	1	17	14	13	1	1		14	63
Informatie/procedure	1516	84	4	236	358	403	130	56		245	1516
Nog onbekend	237	6		12	91	60	20	15	2	31	237
Ordemaatregel	517	50	16	173	32	109	15	12	1	109	517
Persoonlijke voorwerpen	1268	69	1	216	218	327	101	84	1	251	1268
Regime	854	68	2	139	110	228	62	19	1	225	854
Rekening courant/zak- en kleedgeld	864	29	2	133	109	269	116	73		133	864
Rogatoir verzoek	1854					63		138	1533	120	1854
Schadeverhaal	81	3		17	11	24	7	6		13	81
Selectie/overpl. (extern)	462	6	1	20	48	39	16	302		30	462
Selectie/overpl. (intern)	291	7		74	40	83	21	23		43	291
Selectie/overplaatsing	0										
Time-out	9	3		4		2					9
Terugkeerfunctionaris	0										
Toezicht	7	1			4	1		1			7
Transport	77	10		13	17	15	6	2		14	77
Verlaten inrichting	591	50	6	185	51	138	21	22	2	116	591
Verzorging	2				2						2
Verzorging (diversen)	2187	219	4	331	406	587	324	34		282	2187
Verzorging (godsdiens, levensovertuiging)	162	1	2	30	23	59	21	1		25	162
Verzorging (medische)	1004	30	2	62	56	115	58	603		78	1004
Verzorging (persoonlijke)	431	15	1	68	127	106	47	5		62	431
Totalen	21653	1262	115	3771	3274	4891	1734	1515	1550	3541	21653

- Per sector de 4 categorieën waarover het meest geklaagd is in 2017 en waarop gestuurd zou kunnen worden in 2018.

Volwassenen 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Verzorging (diversen)	2187	219	4	331	406	587	324	34		282	2187
Disciplinaire straf	2070	177	47	751	108	468	53	34	4	428	2070
Rogatoir verzoek	1854					63		138	1533	120	1854
Informatie/procedure	1516	84	4	236	358	403	130	56		245	1516
Bejegening	1500	17	3	87	597	315	152	22	1	306	1500
TBS/Forzo 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	386	10	18	91	90	76	33			68	386
Informatie/procedure	205	3		14	89	45	22	3		29	205
Bejegening	171	2		9	80	34	32	1		13	171
Behandeling	165	4		19	55	40	16	2		29	165
Persoonlijke voorwerpen	144	7	6	29	22	34	15	4		27	144
Jeugd 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Ordemaatregel	128	14	1	22	6	44	21	2		18	128
Bejegening	124	2		7	39	36	32	1		7	124
Informatie/procedure	101	8		17	14	34	18			10	101
Disciplinaire straf	93	12	4	24	4	29	10	1		9	93
Persoonlijke voorwerpen	93	6		8	11	39	12	3		14	93
Verzorging (diversen)	91	8		5	9	40	20			9	91
Detentie Centra 2017	Totaal	Geground	Deels geground	Ongeground	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Overgedragen	Afdoening na rogatoir verzoek	Niet afgeboekt in Klaver	Totaal per rij
Bejegening	93			2	28	34	20	2		7	93
Disciplinaire straf	73	15	7	17	5	20	3			6	73
Informatie/procedure	66	5		29	7	12	5	6		2	66
Persoonlijke voorwerpen	64	4		7	10	25	11	3		4	64
Verzorging (medische)	48	1		4	3	10	4	26			48

- **Overzicht toename / afname aantal klachten per sector op jaarbasis 2012-2017**

2012	Totaal	T.o.v. 2011	
Det. Centrum	601	onbekend	
Jeugd	1034	onbekend	
TBS	1690	onbekend	
Volwassenen	19784	onbekend	
Totaal	23109	onbekend	
2013	Totaal	T.o.v 2012	
Det. Centrum	989	>388	
Jeugd	1488	>454	
TBS	1924	>234	
Volwassenen	20217	>433	
Totaal	24618	>1509	toename
2014	Totaal	T.o.v 2013	
Det. Centrum	906	< 83	
Jeugd	1319	<169	
TBS	2027	>103	
Volwassenen	22709	>2492	
Totaal	26.961	>2.343	toename
2015	Totaal	T.o.v 2014	
Det. Centrum	403	< 503	
Jeugd	1371	> 52	
TBS	2451	> 424	
Volwassenen	19798	< 2911	
Totaal	24023	< 2938	afname
2016	Totaal	T.o.v 2015	
Det. Centrum	524	> 121	
Jeugd	1926	> 555	
TBS	2113	< 338	
Volwassenen	19361	< 437	
Totaal	23924	< 99	afname
2017	Totaal	T.o.v 2016	
Det. Centrum	657	> 133	
Jeugd	1334	< 592	
TBS	2313	> 200	
Volwassenen	21653	> 2292	
Totaal	25957	> 2033	toename

Bron: Klaver registratiesysteem 2017